

VERSTERKING COALITIE 2022-2026 EN PROGRAMMA "VERBINDING EN BALANS" 2022-2026

Nuj Lies constateert dat we als gemeente steeds verder af komen te staan van onze inwoners. Ondanks ons richtsnoer in de vorm van de Transitievisie "Vaals Verbindt" lukt het ons onvoldoende om echt bij onze inwoners 'uit te komen'. Om hen te enthousiasmeren actief mee te doen. Om hen in de positie te brengen dat we het 'samen' gaan redden, samenredzaamheid en inclusie.

Werken vanuit mogelijkheden en impulsen geven aan gemeenschappen en uitvoering staan voor Nuj Lies voorop. Nuj Lies wil meewerken aan het creëren van een stabiel bestuur en een college van B&W dat op een beheersbare manier, samen met mensen in de samenleving en gemotiveerde mensen in de organisatie zich specifiek kan gaan richten op de uitvoering. Gezamenlijk met Vaals vooruitkomen.

Met een vernieuwende bestuurlijke aanpak samen met onze inwoners zorg dragen voor elkaar, voor een leefbare gemeenschap en ook voor dat mooie decor waarin we met elkaar leven, ons landschap. Met bestuurders, raadsleden, ambtenaren etc. samen participeren, meedoen met onze samenleving, werken aan een beweging van onderop, waarbij inwoners actief betrokken raken en niemand onnodig aan de kant blijft staan.

Vanuit deze overwegingen is Nuj Lies bereid en voornemens een versterking van de huidige coalitie van Het Alternatief, CDA en Lokaal! te zijn en het daaronder liggende coalitie-programma. Met deze motivering en inspiratie wil Nuj Lies het college van B&W versterken.

Onderstaand lichten we onze afwegingen nader toe. Tevens geven we aan wat voor Nuj Lies cruciaal is om de voorgestelde versterking ook daadwerkelijk te willen en kunnen realiseren.

1. AANLEIDING

Huidige situatie is als volgt:

- de wereld verandert in korte tijd ingrijpend
- maatschappelijke onrust neemt toe en het vertrouwen in de overheid neemt af
- zeker ook in Vaals
- onze Transitievisie roept op tot meer verbinding
- de verbinding vanuit de gemeente met onze inwoners als ook de verbinding tussen onze inwoners is nog steeds niet goed
- de huidige cultuur van besturen draagt niet bij aan het verbeteren van die verbinding
- het bestuur (gemeenteraad en college) geeft niet het juiste voorbeeld
- we komen eerder steeds verder van elkaar af te staan dan dichterbij
- we missen in belangrijke mate enthousiasme en inspiratie
- Nuj Lies vindt het belangrijk om vanuit het gemeentebestuur hierbij de juiste houding aan te nemen, zodanig dat onze inwoners er vertrouwen in krijgen
- vertrouwen en enthousiasme om actief mee te doen

- een bestuur dat werkt vanuit visie en discipline, zonder onnodige energie-lekken
- een stabiel bestuur waarop mensen kunnen bouwen.

Derhalve wil Nuj Lies de coalitie en het coalitie-programma Verbinding en Balans versterken. Die afweging heeft Nuj Lies gemaakt aan de hand van bijgaand document, dat Nuj Lies ziet als versterking van het genoemde programma. Onderstaand geeft Nuj Lies aan hoe die versterking er uit ziet, welke kernwaarden voor Nuj Lies daarbij van cruciaal belang zijn en op welke thema's Nuj Lies zich in haar portefeuille wil richten.

2. KERNPUNTEN NUJ LIES

Vol enthousiasme schreef Nuj Lies na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 aan een Compositie-voorstel "Daar zit muziek in". Voor Nuj Lies was die compositie voor een belangrijk deel gebaseerd op een 4-tal kernpunten, welke ook 2 jaar later voor Nuj Lies nog steeds het vertrekpunt zijn.

2a. Jong én ervaren

- jongeren hebben een andere, verfrissende kijk op zaken
- kunnen innovatieve ideeën aandragen
- toch blijven kwaliteiten van jongeren te vaak ongezien
- het bijeenbrengen van de potentie van jonge mensen en de levenswijsheid van ervaren inwoners en bestuurders biedt grote kansen
- voor het versterken van de samenleving als ook het zijn van een goed gemeentebestuur is dat zelfs een must
- er moet meer ingezet worden op talentontwikkeling
- bruggen slaan tussen jong en ervaren, binnen gezinnen, binnen gemeenschappen, binnen het onderwijs, binnen bedrijven en zeker ook binnen het openbaar bestuur
- jong en ervaren van elkaar laten leren
- elkaar ruimte en vrijheid geven en buiten de gebaande paden durven gaan is daarbij essentieel
- dan pas kunnen wij uitnodigen om actief inbreng te leveren.

2b. Nieuw enthousiasme

- streven naar 'minder oude politiek, meer samen optrekken voor de belangen van Vaals'
- inzetten op het betrekken van onze inwoners, het stimuleren van actieve burgers,
- zodanig dat er vanuit (nieuw) enthousiasme meegedacht en meegewerkt wordt aan de maatschappelijke opgaven
- enthousiasme leidt tot actieve betrokkenheid (van ons allemaal)
- daarmee samen de kwaliteit van leven van onze inwoners versterken.

2c. Doot mit

- essentiële zaken die de leefbaarheid van mensen raken, beslis je niet vóór de inwoners, maar samen mét de inwoners
- 'Doot mit!' = dingen samen doen, samen oplossen zodat je er niet alleen voor staat
- dit is ons leit-motiv, daaraan vasthouden
- daarbij af en toe buiten de gebruikelijke kaders durven te treden
- het geven van vertrouwen en ruimte is daarbij heel belangrijk
- anders moet je er niet aan beginnen.

2d. Vernieuwend besturen

- vernieuwend besturen = op een andere manier naar politiek in zijn algemeenheid en vergaderen specifiek te durven kijken
- zeer waardevol om open te staan voor inbreng vanuit maatschappelijke betrokkenheid
- enthousiasme en de actieve betrokkenheid van onze inwoners versterken
- van daar uit gezamenlijk grote meerwaarde leveren voor de kwaliteit van leven in onze gemeenschap
- zoeken naar vernieuwingen
- vooral leren en ervaren, bijstellen en opnieuw proberen
- een gemeentebestuur dat hier voor open staat, durf heeft om te veranderen en het vertrouwen (terug)krijgt van onze inwoners.

Ondanks veel discussies en onbegrip constateert Nuj Lies dat het college van B&W de afgelopen 2 jaren regelmatig een positieve insteek heeft laten zien m.b.t. de genoemde kernpunten van Nuj Lies. Wij zijn er nog niet, maar als we het samen doen gaat het lukken.

3. RAAKVLAKKEN MET COALITIE-PROGRAMMA 'VERBINDING EN BALANS'

De in het huidige coalitie-programma benoemde "verbindende thema's" kennen veel raakvlakken met de kernpunten waar Nuj Lies voor staat.

3a. Jongeren

- jongeren zijn van wezenlijk belang voor onze samenleving
- zij vormen niet alleen de toekomst, maar kunnen zeker ook in het heden een zeer waardevolle raadgever zijn bij onze maatschappelijke vraagstukken
- als we ze voldoende weten te motiveren en ruimte en vertrouwen geven, vormen ze zelfs het cement voor onze huidige gemeenschap
- de ambitie om onze gemeente aantrekkelijker te maken voor jongeren en jonge gezinnen wordt door Nuj Lies ten eerste onderschreven.

3b. Duurzaam kapitaal aantrekken en ontwikkelen

- Nuj Lies onderschrijft van harte de kwaliteitsslag welke de huidige coalitie wil maken
- alle inwoners(-groepen) dienen daar beter van worden
- meer financiële draagkracht voor iedereen, waardoor zoveel mogelijk mensen actief mee kunnen doen in onze gemeenschap
- daarbij ook kapitaal van buitenaf aantrekken, als kansen zich daartoe voordoen.

3c. Leren en ontwikkelen

- 'leren en ontwikkelen' zou ook uit de koker van Nuj Lies kunnen komen
- één van de rode draden door onze 4 kernpunten is de aanpak van 'leren en ervaren'
- uitproberen, ontdekken wat onze inwoners en partners vinden
- hoe we gezamenlijk vooruit kunnen komen
- met ruimte voor ontwikkeling van mensen.

3d. Cittaslow

- gedachtengoed Cittaslow ondersteunen wij volledig
- kwaliteit van leven voorop stellen, als basisprincipe in al ons beleid
- momenteel voert dit gedachtengoed nog te weinig de boventoon
- bijvoorbeeld met betrekking tot landschapsontwikkeling en -beleving hier veel meer aandacht aan schenken.

3e. Duurzame en groene leefomgeving

- investeren in duurzame ontwikkeling
- investeren in groen en landschap
- hiervoor zou Nuj Lies zich graag sterk willen inzetten
- bijvoorbeeld ondersteund middels een soort Landschaps-ontwikkelfonds.

3f. Preventieve aanpak

- preventieve aanpak komt terug in alle kernpunten van Nuj Lies
- met ruimte en vertrouwen mensen enthousiasmeren en actief betrokken maken
- vanuit actieve betrokkenheid samen met ons aan de voorkant keuzes maken voor de aanpak van maatschappelijke opgaven
- stellige overtuiging dat het anno 2024 niet anders kan.

---

4. SCHEMA - SAMENHANG

Vanuit de geschetste kernpunten ziet de samenhang der dingen er voor Nuj Lies als volgt uit.

Wij hebben het voordeel een relatief kleine gemeenschap te zijn. Daar zit kracht en potentie in. Wij achten het van groot belang die kracht en potentie te activeren en te stimuleren, zodanig dat de kwaliteit van leven in die gemeenschap goed is. Eén van de vele mooie dingen die wij die gemeenschap kunnen bieden is het prachtige decor, het landschap. Dat maakt ons uniek, maakt ons gelukkig als we het op de juiste manier positioneren. Wij zijn er van overtuigd dat we onze inwoners moeten faciliteren in het actief zijn om samen zorg te dragen voor die gemeenschap en dat mooie landschap. Samen met ons zich eigenaar daarvan voelen. Samen voor elkaar op komen, zorgen dat we op elkaar betrokken

[Handwritten signature]

zijn, dat iedereen kan meedoen en we op elkaar kunnen rekenen. Dat vraagt om een nieuwe manier van besturen, met elkaar, vanuit actief burgerschap een omgeving creëren waarin we elkaar de ruimte geven om mee te denken en mee te doen. Als bestuurders van de gemeenschap daarin het goede voorbeeld geven door uitnodigend te zijn om iedereen mee te laten doen.

---

5. HOOFDTHEMA'S NUJ LIES

De hoofdthema's waar Nuj Lies zich de komende jaren met name op wil focussen zijn uit bovenstaand schema af te leiden:

- actief burgerschap
- inclusie, iedereen doet mee
- landschapsbeleving en -ontwikkeling
- vernieuwend besturen en opereren als organisatie.

5a. Actief burgerschap

- gelet op onze kernpunten achten wij 'actief burgerschap' van cruciaal belang
- de basis voor alle beleid en ontwikkelingen ligt bij inwoners die actief meedoen en meedenken over de maatschappelijke opgaven binnen onze gemeenschap
- of het nu gaat om het versterken van samen-redzaamheid of om burgerparticipatie
- zonder actief burgerschap blijven dat soort ontwikkelingen vooral papieren tijgers
- dit hoofdthema is één van de belangrijkste opgaven in onze portefeuille
- bij actief burgerschap willen wij het accent leggen op meedoen (Doot mit!), eigenaarschap
- niet vervallen in voortdurend meedenken en beleid blijven/moeten ontwikkelen
- wij hebben genoeg visies en beleidsnota's
- burger-/overheidsparticipatie heeft geen zin als burgers niet actief en enthousiast zijn
- burgerparticipatie zal dan vertroebelen en teveel afdwalen van waar het feitelijk over moet gaan
- niet vervallen in opnieuw plannen aan de voorkant maken
- maar samen met actieve mensen in de samenleving zaken oppakken
- zaken die voor de hand liggen en waar we een beweging mee op gang kunnen brengen en houden
- het gaat er om wat we samen kunnen doen en waar we elkaar kunnen helpen
- we willen ontmoeten en (elkaar) verenigen stimuleren
- o.a. door samen met onze inwoners de juiste ontmoetingsplaatsen te creëren
- zowel in de openbare ruimte/buitenlucht als middels gebouwen/gemeenschapsvoorzieningen.

5b. Inclusie: iedereen doet mee

- inclusie in de brede zin
- zowel qua mensen als ook qua faciliteiten
- onze inwoners zouden naar vermogen moeten kunnen meedoen/participeren
- geen uitsluiting, we doen het samen
- een goede uitvoering en benutting van de mogelijkheden van de Participatiewet is van belang
- armoede zou in onze gemeente nauwelijks nog plaats moeten hebben
- mensen en groepen mensen die extra aandacht en zorg nodig hebben, moeten die krijgen
- instellen van een reserve voor Huisvesting en Ondersteuning van Aandachtsgroepen
- we willen ons richten op de noden van onze inwoners
- dat start bij het actief opzoeken van die noden
- uitvoering geven aan de amendementen 'Zoek de Noden op/Zoek ook de komende jaren de Noden op'

5

- bij basisscholen reeds starten met kansrijke positionering kinderen
- uitvoering geven aan de motie 'Verkenning aanhaken bij Gezonde Basisschool van de Toekomst'
- we willen een 'senioren-vriendelijke' gemeente zijn
- onze gemeentelijke voorzieningen zorgen ervoor dat iedereen zich welkom voelt, een plaats heeft
- voorzieningen nodigen uit tot ontmoeting, tot meedoen
- kennen letterlijk en figuurlijk geen drempels.

5c. Landschapsbeleving en -ontwikkeling

- bewust beleven van de kwaliteiten van het buitengebied, de natuur en het landschap
- waar nodig en mogelijk zelfs versterken, bij voorkeur in samenwerking met de inwoners
- gebruik middelen LEADER-programma (initiatieven samenleving) actief stimuleren
- ruim aandacht voor de kenmerkende landschapselementen
- een stevige ambitie m.b.t. het Bocagelandschap, minimaal aansluitend bij Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten
- in dat verband is intergemeentelijke samenwerking een must
- maar bijvoorbeeld ook bij het Masterplan Duurzame Toeristische Mobiliteit Zuid Limburg, onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Visie Vrijtijdseconomie
- komen tot fondsvorming ter financiering van ontwikkelingen van het buitengebied/landschap
- versterken en beleven van onze stiltegebieden in onze natuur en aansluiting hiertoe zoeken bij onze buurgemeenten Gulpen-Wittem, Eijsden-Margraten en Valkenburg a/d Geul
- prioriteit geven aan en stimuleren van langzaam vervoer in het buitengebied
- onder andere daartoe ook het verbeteren van fietsverbindingen tussen de kernen
- actieve betrokkenheid bij het luchtvaartbesluit Maastricht-Aachen-Airport, met oog voor het effect op ons natuurgebied en onze inwoners
- met daarbij centraal de natuur en de historie.

5d. Gemeentelijke organisatie – personeelsbeleid

- de Transitievisie Vaals Verbindt vraagt om een andere aanpak, een beweging
- een beweging welke het gemeentebestuur samen met de gemeenschap zou moeten maken
- zowel de Transitievisie als ook de beweging 'Vaals Jong Leert' zijn hiervoor belangrijke aanhangborden
- met een doordachte aanpak moeten deze ook tot herkenbare aanhangborden worden
- er moet nadrukkelijker gewerkt worden vanuit de Transitiepaden van deze visie
- daarbij ook de aangenomen motie 'Beweging Vaals Verbind(t)!' betrekken
- met elkaar ervaren en leren
- zowel gemeentebestuur als ook ambtelijke organisatie
- daarbij hoort op termijn ook een camera-volgsysteem in de raadzaal, zodat inwoners in staat zijn mee te kijken en te denken over hetgeen wij voor hen doen
- dat betekent ook dat het gemeentelijk personeelsbeleid zich nog meer moet richten op het stimuleren van actief burgerschap en bewegingen als 'Vaals Jong Leert' en 'Beweging Vaals Verbind(t)'
- vanuit de invalshoek 'met elkaar ervaren en leren' een lerende organisatie durven zijn
- en bij participatieve traject graag gebruik maken van raadsparticipatie.

De kernpunten en hoofdthema's van Nuj Lies komen samen in ons voorstel om een Leefbaarheids-agenda op te gaan stellen. Geen visie om maar weer eens een visie te hebben, maar vooral plan dat voortkomt uit een proces met de samenleving. Momenteel wordt er nagedacht over bijvoorbeeld een nieuwe Woonvisie, loopt in Lemiers een traject omtrent een Gemeenschapsvoorziening/Uitvoeringszaal, wordt nagedacht over een Landschapsvisie en discussiëren we met elkaar over Verkeersdruk. Nuj Lies wil deze inhoudelijke opgaven vooral ook

koppelen aan Actief Burgerschap en samen met onze inwoners aan de slag gaan om tot een Plan op Leefbaarheid (in alle kernen) te komen. Want naast het kroonjuweel Landschap is vooral ook de Gemeenschapszin in onze kernen een zeer groot goed, dat we willen koesteren en versterken, ook voor de generaties na ons. Derhalve wensen we dit als speerpunt op te nemen in onze portefeuille.

6. PORTEFEUILLE WETHOUDER NUJ LIES

Het moge duidelijk zijn dat bij toetreding/versterking tot/van de huidige coalitie de bovengenoemde hoofdthema's volop aandacht moeten krijgen. Om dat kracht bij te zetten gaat Nuj Lies uit van het verkrijgen van een volwaardige portefeuille binnen het college van B&W. Nuj Lies verwacht dat het college en de coalitie de 4 kernpunten van Nuj Lies tot algemeen gedragen handelingsperspectief zal maken. De portefeuille van de wethouder van Nuj Lies zou de naam kunnen dragen "Actief burgerschap en Vernieuwing".

Deze portefeuille dient gestoeld te zijn op de 4 genoemde hoofdthema's, met daarin de volgende onderwerpen:

6a. Actief burgerschap

ACTIEF BURGERSCHAP	Hoofdthema – beweging op gang brengen en houden rode draad door alle portefeuilles is o.a. basis voor burgerparticipatie (portefeuille burgemeester)
Ontmoeten/ontmoetingsplekken	Stimuleren en faciliteren (ook met fysieke locaties)
Gemeentelijke accommodaties	Vanuit faciliteren ontmoetingsplekken
Leefbaarheids-agenda	Vanuit actief burgerschap werken aan een Plan op Leefbaarheid, maar daarin o.a. de elementen Wonen, Gemeenschapsvoorzieningen, Landschap en Verkeer
Project Aan de Noot/Hoogbouwflats	Samenwerkingsproject met Krijtland en Envida, gemeente vooral gericht op stimuleren actief burgerschap
	Coördinatie uitvoering: <ul style="list-style-type: none"> - Amendement Beweging Vaals Jong Leert - Motie Beweging Vaals Verbind(t)

6b. Inclusie

INCLUSIE	Hoofdthema – zorgen dat iedereen mee kan doen rode draad door alle portefeuilles is o.a. basis voor uitvoering Participatiewet (weth. Kompier)
Armoede-/minimabeleid	Centraal beleggen in deze portefeuille
Inclusieve fysieke ruimte/toegankelijkheid	Wegnemen fysieke drempels
Reserve Huisvesting/ondersteuning Aandachtsgroepen	Instellen en beheer reserve om extra ondersteuning te kunnen bieden aan hen die het hard nodig hebben/niet alleen kunnen
Project Ruilwinkel	Doorontwikkeling gericht op inclusie/meedoen, doorgroeien naar een soort Ontmoetings- en Experimenteercentrum
	Coördinatie uitvoering: <ul style="list-style-type: none"> - Amendementen Zoek de Noden op/Zoek ook de komende jaren de Noden op - Amendement Geen Uitsluiting omdat we het Samen doen - Motie Verkenning aanhaken bij Gezonde Basisschool van de Toekomst

6c. Landschapsbeleving en -ontwikkeling

LANDSCHAP	Hoofdthema – richten op beleving van de kwaliteit landschap rode draad door alle portefeuilles is o.a. basis voor Masterplan Openbare ruimte (weth. Verbeek)
Ontwikkelingen buitengebied	Kwaliteit versterken in samenspraak met inwoners
Natuur & Landschap	Idem, inclusief Landschapselementen
Stiltegebieden	Ontwikkelen stiltegebieden
Vliegverkeer	Actieve betrokkenheid bij besluit Maastricht-Aachen-Airport
Fiets- en wandelverbindingen	Versterken infrastructuur langzaam verkeer vanuit beleving
Ontwikkelfonds Buitengebied/Landschap	Instellen en beheer ondersteuningsfonds voor ontwikkeling
Project Bocagelandschap	Internationaal samenwerkingsproject gericht op versterking kwaliteit landschap en kansen voor ontwikkeling daarbinnen
	Coördinatie uitvoering: - Amendementen Ontwikkelfonds Buitengebied en Instellen Landschapsfonds

6d. Personeel & Organisatie

PERSONEEL & ORGANISATIE	Hoofdthema – sturen op een lerende organisatie, gericht op actief burgerschap, vernieuwend werken, leren en ervaren rode draad door alle portefeuilles ook m.b.t. bestuurlijke vernieuwing (portefeuille burgemeester)
Organisatievisie-/filosofie	Samen met Management sturen op Vernieuwing
Personeelsbeleid	Samen met Management afstemmen op Vernieuwing

Voor Nuj Lies vormen juist deze 4 thema's de verbindende schakels tussen de andere portefeuilles. Nuj Lies realiseert zich daarbij dat de wethouder bij al deze thema's voor een belangrijk deel ook inhoudelijk met de andere portefeuillehouders moet optreden. Dat is echter juist de kern, de kracht welke Nuj Lies wil toevoegen aan deze coalitie en het college van B&W: 'Samen er voor gaan, op elkaar kunnen rekenen, zodat niemand er alleen voor staat'.

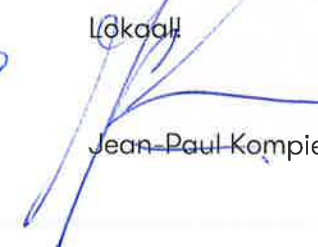

7. ONDERTEKENING

De fracties Het Alternatief, CDA en Lokaal! steunen volwaardig deze notitie 'Versterking Coalitie 2022-2026 en Programma 'Verbinding en Balans 2022-2026' en onderschrijven dat de kernpunten, de hoofdthema's en het portefeuillevoorstel van Nuj Lies volledig past bij hun coalitieprogramma.

De fractie Nuj Lies is op grond hiervan overtuigd dat zij een waardevolle versterking van de coalitie Het Alternatief, CDA en Lokaal! kunnen zijn.

Op grond daarvan zullen het Coalitieprogramma 2022-2026 en deze notitie 'Versterking' gezamenlijk het nieuwe Raadsprogramma voor de resterende periode 2022-2026 vormen.

Namens:

 Juliette Verbeek-Benink	 Gert van Vliet	 Jean-Paul Kompier	 Nicole Quaedackers
--	---	---	---